

פרשת בהר

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

פרשתנו פותחת בציווי על בעלי השדות להפסיק ממלאכתם • זוהי ההזדמנות מצויינת לכל אלו המתייגעים במשך כל השנה במלאכתם, לשכוח - למשך שנה אחת - מן הטרדות הגשמיות, ולעסוק ברוחניות • פרשת השבוע וענייניה, מוגשים בלשון קלילה וברורה

"שש שנים תזרע שדך ... ובשנה השביעית שבת שבתון ... שדך לא תזרע" - זהו הציווי בו פותחת פרשת "בהר". אחת לכל שבע שנים מצווים בעלי השדות להפסיק ממלאכתם; לא לחרוש, לא לזרוע ולא לאסוף יבול. בשנה זו כל השדות הינם הפקר ואין מתעסקים במכירת פירותיהם.

"והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, לך ולעבדך ולאמתך, ולשכירך ולתושבך הגרים עמך". הכל יכולים לקחת מן השדות ללא נטילת רשות. כולם שווים בשנה זו, בעל-הבית נמצא באותה דרגה כמו פועליו מאתמול ואפילו הבהמות שותפות לשיויון - "ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול".

מלבד התועלת שמביאה איתה שנת השמיטה להמון העם, בעיקר לעניים, זוהי גם ההזדמנות מצויינת לכל אלו המתייגעים במשך כל השנה במלאכתם, לשכוח - למשך שנה אחת - מן הטרדות הגשמיות, ולעסוק ברוחניות: לימוד התורה ותפילה.

שנה זו מחדירה בלב כל בעלי הקרקעות כי לא הם האדונים על אדמותיהם, תחושה שתכהה במקצת את הנטיה לרכושנות יתר.

התורה מכירה בנסיון הגדול הטמון בקיום הלכות השמיטה, כך שבמשך הפרשה מוזכרת השאלה המתעוררת מאליה: "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הלא לא נזרע ולא נאסף את תבואותינו?" - ועל-כך באה תשובתו של הקדוש-ברוך-הוא: "וציוויתי את ברכתי לכם".

לאחר שבע שנות שמיטה, דהיינו, ארבעים ותשע שנים, מגיעה שנת היובל - שנת החמישים. בשנה זו חוזרות כל הקרקעות לבעליהן הראשונים. לכן, בשעת משא ומתן על מכירת וקניית קרקעות יש לחשב את השנים שנשארו עד שנת היובל, שנה בה תשוב הקרקע לבעליה. התורה הקפידה והזהירה שלא לרמות בעניין זה, בין הונאה כספית ובין הונאת דברים.

כל העבדים העבריים, לרבות אלו שלא רצו להשתחרר מעבודתם לאחר שש שנים, כמקובל, כולם יוצאים בעל-כורחם לחופשי בשנת היובל. כך לא ייווצר מצב שיהודי יהיה עבד לעולם. כל המצוות הנוהגות בשנת השמיטה נוהגות גם בשנת היובל.

אדם שנקלע לקשיים כספיים ומצבו בכי-רע עד כי הוא מוכרח למכור את אחוזתו, מצווה עלינו להגיש לו עזרה. "ובא גואלו הקרוב וגאל את ממכר אחיו" - על משפחתו הקרובה מוטלת החובה לנסות לקנות את הקרקע. אם לא נמצא מי שיצליח לעשות זאת והקרקע נמכרת לזר, זכותו של המוכר להחזיר לעצמו את רכשו - אחרי שיוטב מצבו - וזאת תמורת הסדר כספי הוגן.

פרשת בהר

אך מה קורה אם מכירה זו לא תרמה להתאוששות המיוחלת וידידנו עומד לפני התמוטטותו - "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו" - קיימת חובה אלמנטרית לעזור לו לשקם את מפעלו ולא לצפות לרגע שימכור את עסקיו במחיר מגוחך. העזרה היא כמובן כספית ומתבטאת בנתינת הלוואות - ללא ריבית - שכן צוינו: "אל תקח ממנו נשך וריבית".

כאשר לא הועילו כל הפתרונות והמסכן הוכרח למכור עצמו לעבד, הרי שהאדון צריך לנהוג בו בזהירות רבה. אסור לו להעבידו בפרך ועליו לדאוג לכלל מחסורו בתנאים שווים לאלו בהם הוא עצמו חי. עד כדי כך, שאם לאדון יש רק כר אחד עליו הוא ישן, הרי הוא חייב לתיתו לעבדו!

הטעם העומד מאחורי התנהגות זו - "כי עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים". כלפי הקב"ה כולם שווים!

מקור: maale-adumim.com